

Nr 995

Av herr Björkman m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5, med förslag till allmän arbetstidslag, m. m.

(Lika lydande med motion nr 880 i Första kammaren)

I propositionen 5 föreslår Kungl. Maj:t en generell förkortning av arbetstiden från 42,5 till 40 timmar i veckan. Förkortningen skall ske i två lika stora etapper den 1 januari 1971 respektive den 1 januari 1973.

Propositionen bygger på ett av en enhällig arbetstidskommitté avgivet betänkande (SOU 1968: 66). Föreliggande motion tar endast upp frågan om övertidsbestämmelserna. I denna del har Kungl. Maj:t icke följt kommitténs förslag. Att försöka neutralisera de påfrestningar för företag och samhälle som arbetstidsförkortningen medför genom att öka möjligheterna till uttag avvisas av kommittén. Den har funnit att nuvarande övertidsregler är fast förankrade hos arbetstagarna. Om nuvarande regler uppmjukades skulle resultatet kunna bli att arbetstidsförkortningen helt eller delvis omintetgjordes, framhåller kommittén. Möjligheten till ökade övertidsuttag i betydande omfattning ryms sålunda redan inom nuvarande gränser. Genomsnittligt ligger övertidsuttagen betydligt under den maximigräns lagen medger. I realiteten är det endast vissa mindre grupper med speciella arbetsuppgifter som ibland kommer i närheten av maximigränsen. Slutsatsen för kommitténs del blir därför att nuvarande gränser för övertid bör oförändrade ingå i den nya arbetstidslagen. Innebörden är bl. a. att maximigränsen för allmän övertid liksom för närvarande skulle vara 200 timmar per år.

Propositionen innebär att nämnda maximigräns sättes till 150 timmar och att reglerna blir dispositiva, d. v. s. att möjligheter skapas för arbetsmarknadens parter att träffa avtal om högre övertidsuttag än vad lagen medger. Sådan dispositiv reglering gäller för närvarande endast beträffande den ordinarie arbetstiden. Enligt departementschefens mening är det angeläget att åstadkomma en uppmjukning av nuvarande regler för övertidsuttag av den anledningen att stelheten i gällande bestämmelser innebär olägenheter. Den eftersträlvade uppmjukningen åstadkommes genom att låta den dispositiva regleringen gälla såväl den ordinarie arbetstiden som övertidsuttag.

Flera remissinstanser har med hänsyn till den generella arbetstidsförkortningen förordat en höjning av maximigränsen. Så har exempelvis Svenska kommunförbundet framhållit som önskvärt att en viss ökning av utrymmet för den allmänna övertiden bör kunna ske. SJ har samma upp-

fattning. Länsstyrelsen i Östergötlands län förordar för sin del en höjning av gränsen till 300 och statens vattenfallsverk till 250 timmar per år.

Även om departementschefen föreslår en viss uppmjukning, genom att reglerna blir dispositiva, torde det i praktiken bli svårt att genomföra den. Då skyldigheten att utföra övertid ändå regleras i kollektivavtal, borde invändningar inte kunna riktas mot att i vart fall bibehålla nuvarande maxigränser så som kommittén föreslagit. Vi anser att arbetstidskommittén — med många representanter från arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer — anfört starka skäl för sin ståndpunkt.

Med stöd av vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition 5 med förslag till allmän arbetstidslag måtte, i enlighet med vad en enhällig arbetstidskommitté föreslagit, besluta att nuvarande ramar för övertidsuttag bibehållas oförändrade i den nya lagen.

Stockholm den 28 januari 1970

Folke Björkman (m) Alf Wennerfors (m) Tage Magnusson (m)

i Borås

Carl-Wilh. Lothigius (m)

Allan Åkerlind (m)
